

Kraków, 12 października 2018 r.

(...)*

URZĄD MIASTA KRAKOWA
KANCELARIA MAGISTRATU
Plac Wszystkich Świętych 3/4

Data 2018 -10- 12 (6)

Nr 12105733 zał. 1. ewk...

KANCELARIA RADY MIASTA
I DZIELNIC KRAKOWA
SERWIS PWT

wpisano 13.10.2018
data: 13.10.2018
Nr 3028
Podpis [signature]

Rada Miasta Krakowa

Plac Wszystkich Świętych 3-4

31-004 Kraków

PETYCJA W INTERESIE PUBLICZNYM

Na podstawie Ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach (Dz.U. 2014, poz. 1195) oraz w związku z 100. rocznicą wywalczenia praw wyborczych kobiet i 100. rocznicą odzyskania niepodległości przez Polskę zwracamy się z wnioskiem o nadanie ulicom Krakowa nazw upamiętniających zasłużone działaczki emancypacyjne i niepodległościowe:

1. Marię Dulębiankę i Zofię Moraczewską,
2. Kazimierę Bujwidową – poprzez zmianę nazwy ulicy Odon Bujwida na ulicę Odon i Kazimiery Bujwidów.

UZASADNIENIE

W roku 2018 obchodzimy dwie ważne rocznice: 100. rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę i 100. rocznicę wywalczenia praw wyborczych kobiet. Krakowskie działaczki emancypacyjne i niepodległościowe mają ogromne zasługi dla obydwu tych osiągnięć. Uzyskanie praw wyborczych przez obywatelki Polski 28 listopada 1918 roku było zasługą między innymi kilkudziesięcioletniej walki ruchu emancypacyjnego. Najwcześniej o prawa wyborcze zaczęły upominać się emancypantki w Galicji. W 1891 roku po raz pierwszy emancypantki złożyły u władz austriackich petycję z żądaniem zniesienia męskiego pełnomocnictwa w wyborach. W 1908 roku do Sejmu Krajowego we Lwowie demonstracyjnie

(kobiety nie miały wówczas biernego prawa wyborczego) kandydowała Maria Dulębianka – krakowianka, malarka walcząca o dopuszczenie kobiet do Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie, patriotka. Podczas I wojny światowej w Krakowie działała Liga Kobiet Galicji i Śląska Cieszyńskiego, której głównymi celami były „uświadamianie narodowe jak najszerzych warstw społeczeństwa” i „równouprawnienie polityczne kobiet”. Przewodniczącą Ligi była Zofia Moraczewska, która jako jedna z ośmiu kobiet i jedyna z okręgu krakowskiego została wybrana do Sejmu Ustawodawczego w 1919 roku. Moraczewska była również pierwszą posłanką przemawiającą w polskim Sejmie. Uważamy, że tak wybitne postaci powinny zostać upamiętnione w przestrzeni miejskiej Krakowa. Decyzja Rady Miasta Krakowa w tej sprawie w 2018 roku będzie miała symboliczny wymiar.

Ze względu na obowiązujący §1 pkt 3 uchwały nr LXX/650/2005 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 stycznia 2005 roku o przyjęciu „zasady nienadawania ulicom, placom i parkom nazw o znaczeniu, pisowni lub brzmieniu podobnym do nazw istniejących już w Krakowie” zwracamy się z wnioskiem o zmianę nazwy ulicy Odon Bujwida na ulicę Odon i Kazimierzy Bujwidów. Kazimiera Bujwidowa to najwybitniejsza krakowska działaczka emancypacyjna i jedna z najważniejszych polskich działaczek ruchu kobiecego. Zawdzięczamy jej m.in. dostęp do matury i studiów dla kobiet, walczyła również o prawa wyborcze dla kobiet.

(...)* jest organizacją pozarządową działającą w Krakowie od 2007 roku. Od 2008 roku prowadzimy społeczny projekt Krakowski Szlak Kobiet. Naszym celem jest upamiętnienie wybitnych kobiet związanych z Krakowem, które budowały dorobek naszego miasta.

W imieniu (...)*

(...)*

(...)*

(...)*

Załącznik 1.

Maria Dulębianka (1858–1919)

Malarka i działaczka emancypacyjna. Urodziła się 21 października 1858 roku w Krakowie. Od lat 80. XIX wieku Dulębianka zaangażowała się w walkę o prawo głosu dla kobiet oraz dopuszczenie kobiet do studiów w krakowskiej Szkole Sztuk Pięknych. Związała się ze lwowskim ruchem emancypacyjnym, publikowała w „Sterze” i walczyła o utworzenie gimnazjum żeńskiego we Lwowie. Uczestniczyła w zjazdach działaczek kobiecych, wygłaszała odczyty i referaty, publikowała artykuły, organizowała akcje demonstracyjne. W 1908 roku Dulębianka demonstracyjnie kandydowała w wyborach do Sejmu Krajowego w Galicji. Kandydatura została odrzucona z przyczyn formalnych, ale Dulębianka wykorzystała kampanię wyborczą do nagłośnienia walki o prawo głosu dla kobiet. W 1910 roku zamieszkała we Lwowie, gdzie założyła Związek Upewnienia Kobiet, Komitet Obywatelskiej Pracy Kobiet oraz Ligę Mężczyzn dla Obrony Praw Kobiet. Redagowała również „Głos Kobiet” – dodatek do „Kurierza Lwowskiego”. Zakładała kuchnie dla ubogich, ochronki dla dzieci i Klub Uliczników dla dzieci ulicy. W grudniu 1918 roku została wybrana Przewodniczącą Zarządu Ligi Kobiet. Zmarła 9 marca 1919 roku we Lwowie na tyfus, którym zaraziła się podczas misji Czerwonego Krzyża w ukraińskich obozach jenieckich. Została pochowana na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie.

Zofia Moraczewska (1873–1958)

Działaczka emancypacyjna i socjalistyczna, polityczka, posłanka na Sejm Ustawodawczy i Sejm III kadencji II RP. Urodziła się 4 lipca 1873 roku w Czerniowcach. Ukończyła seminarium nauczycielskie we Lwowie i zamieszkała z mężem Jędrzejem Moraczewskim w Stryju, gdzie założyła dwie organizacje kobiece: „Związek Kobiet” i „Pracę”. W 1896 roku wstąpiła do Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego. W 1908 roku została wybrana do zarządu partyjnego jako pierwsza kobieta. W 1915 roku włączyła się w organizowanie Ligi Kobiet Galicji i Śląska Cieszyńskiego, w czerwcu 1916 roku została jej przewodniczącą i przeprowadziła się do Krakowa. W 1917 roku objęła przewodnictwo również Ligi Kobiet Pogotowia Wojennego, a w 1918 roku została wybrana na przewodniczącą zjednoczonej Ligi Kobiet Polskich. Była jedną z ośmiu kobiet wybranych w 1919 roku do Sejmu Ustawodawczego i jedyną posłanką reprezentującą partię socjalistyczną. W 1928 roku

założyła Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet, którym kierowała do 1933 roku. W 1930 roku ponownie została wybrana do Sejmu, tym razem z listy Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem. Była posłanką do 1935 roku. Zmarła 16 listopada 1958 roku w Sulejówku.

Kazimiera Bujwidowa (1867–1932)

Najwybitniejsza krakowska działaczka emancypacyjna, aktywistka zaangażowana w przyznanie kobietom praw wyborczych i prawa do szkolnictwa wyższego. Urodziła się 16 października 1867 roku w Warszawie. W 1893 roku przeprowadziła się wraz z mężem Odonem Bujwidem do Krakowa i przez wiele lat prowadzili wspólnie Zakład Produkcji Surowic i Szczepionek. W Krakowie Bujwidowa współpracowała z innymi emancypantkami, między innymi z Marią Siedlecką i Marią Turzymą, była współtwórczynią krakowskiej Czytelni dla Kobiet. W 1894 roku na Kongresie Pedagogicznym we Lwowie Bujwidowa przedstawiła wniosek o dopuszczenie kobiet do studiów wyższych. W tym samym roku zainspirowała akcję ubiegania się kobiet o przyjęcie na studia na Uniwersytecie Jagiellońskim, w rezultacie której UJ otrzymał kilkadziesiąt podań i przyjął pierwsze trzy studentki. Bujwidowa współtworzyła pierwsze prywatne żeńskie gimnazjum w Krakowie z programem uprawniającym do zdania matury i ubiegania się na studia. W 1896 roku zaangażowała się w kampanię na rzecz przyznania kobietom praw wyborczych. Bujwidowa była błyskotliwą publicystką: współpracowała między innymi ze „Sterem“ i „Nowym Słowem“, pod jej redakcją ukazał się w 1903 roku zbiór artykułów *Głos kobiet w kwestii kobiecej*. Zmarła 8 października 1932 roku w Krakowie, jest pochowana na Cmentarzu Rakowickim.